Mărginimea Sibiului și proiectul minier de la Valea Dobra

Ce se poate pierde și de ce pierderea ar fi iremediabilă

Ediție actualizată, 10 noiembrie 2026

98,43%
au spus NU

la referendumul din 8 noiembrie 2026 de la Rășinari. O luptă câștigată; războiul continuă.

Sibiul în prim-plan; în vale, Rășinariul, la poalele Munților Cindrel
Foto: arhiva personală Nicu Streza

La poalele Munților Cindrel, în sudul Transilvaniei, se întind cele optsprezece sate ale Mărginimii Sibiului, de la Jina, la apus, până la Boița, la intrarea în Defileul Oltului: Jina, Poiana Sibiului, Rod, Tilișca, Galeș, Sălișteː, Vale, Sibiel, Fântânele, Orlat, Gura Râului, Poplaca, Rășinari, Tălmăcel, Tălmaciu, Râu Sadului, Sadu și Boița. Oamenii de aici au trăit secole la rând din oierit, au trecut cu turmele Carpații în ambele sensuri și au păstrat până astăzi un port, un grai, o arhitectură și un calendar de sărbători pe care puține regiuni din Europa le mai au întregi. Pe teritoriul comunei Rășinari, în perimetrul numit în licență „Valea Dobra”, denumire care nu apare pe hărțile uzuale (potrivit localnicilor, cariera ar urma să fie deschisă în Valea Muntelui, o vale laterală a Văii Strâmba), societatea Mineral Proiect Invest S.A. (MPI) a obținut în septembrie 2026 licența de exploatare a unui zăcământ de roci magnezitice, cu planul declarat de a construi în zonă și o uzină chimică pentru oxid și hidroxid de magneziu și, într-o etapă ulterioară, pentru magneziu metalic.

Materialul de față pune alături cele două realități, în mod obiectiv. Prima parte arată ce înseamnă Mărginimea Sibiului, cu date verificabile. A doua arată ce propune MPI, folosind exclusiv documentele depuse de societate la autorități, actele publicate de autorități și declarațiile publice ale reprezentanților ei. Concluzia se desprinde din simpla lor alăturare: un proiect de acest tip, pe acest amplasament, ar atinge tocmai valorile și resursele din care trăiește regiunea, iar o carieră deschisă pe versant nu mai poate fi închisă la loc.

Ediția de față este actualizată după referendumul din 8 noiembrie 2026, în care rășinărenii au respins exploatarea cu 98,43% din voturi. O luptă a fost câștigată; războiul continuă.

915 ha

perimetrul Valea Dobra, pe teritoriul comunei Rășinari

275.000 t/an

capacitatea cerută în octombrie 2026, față de circa 10.000 t în 2025

322 m

de la stația de descărcare la cea mai apropiată casă, potrivit documentelor MPI

30–50 de ani

durata anunțată a exploatării

≈ 38.000 €/an

partea comunei Rășinari din redevență

98,43% NU

votul Rășinariului la referendumul local din 8 noiembrie 2026, la o prezență de 50,64%

Ce amenință astăzi Mărginimea Sibiului

Prin Ordinul ANRMPSG nr. 529 din 3 septembrie 2026, societatea Mineral Proiect Invest S.A. (MPI) a primit licența de exploatare a „rocilor magnezitice (serpentine magneziene)" din perimetrul Valea Dobra, de 915 hectare, pe teritoriul comunei Rășinari, în inima Mărginimii Sibiului, una dintre zonele în care satele Transilvaniei și-au păstrat cel mai bine tradițiile. Proiectul a crescut de la un document la altul: de la 4.500 mp și circa 10.000 de tone pe an în 2025, la 23,4 hectare și până la 275.000 de tone pe an în octombrie 2026, pentru o exploatare anunțată de 30–50 de ani. Roca ar coborî pe un funicular de aproape 2,8 kilometri până la o stație de descărcare aflată, potrivit chiar documentelor MPI, la 322 de metri de cea mai apropiată casă. Scopul declarat al societății este o uzină chimică de oxid și hidroxid de magneziu, bazată pe acid clorhidric. După ce Consiliul Local Sălișteа a respins în unanimitate terenul cerut pentru ea, MPI își caută alt amplasament în zona Sibiului.

Riscul cel mai grav este azbestul. Serpentinitul poate conține crisotil, adică azbest alb, pe care Organizația Mondială a Sănătății îl consideră cancerigen, iar fibrele se eliberează tocmai prin explozii, concasare și transport. Studiile arată că riscul îi privește și pe cei care locuiesc lângă cariere, nu doar pe muncitori, iar MPI face testele de laborator abia acum, după acordarea licenței. La acestea se adaugă rana definitivă din peisaj, pădurile comunei și siturile Natura 2000 atinse, zecile de autobasculante pe zi și efectul asupra unei zone turistice și climaterice care trăiește din aer curat, din Telemeaua de Sibiu cu indicație geografică protejată și din agroturism.

Beneficiul pentru comunitate este mic: potrivit ANRMPSG, redevența întregii exploatări ar fi de circa 1,68 milioane de euro în 20 de ani, din care comunei Rășinari i-ar reveni în jur de 38.000 de euro pe an, iar societatea declara „doi-trei angajați". Nici procedura nu este fără probleme. Licența a fost acordată direct, fără concurs, documentele MPI se contrazic în privința uzinei, ceea ce ar permite evaluarea separată a carierei și a uzinei, iar nota de fundamentare a proiectului de hotărâre de Guvern privind zăcământul nu analizează impactul asupra mediului, sănătății și comunităților. Organizațiile de mediu au contestat licența printr-o plângere prealabilă.

Rășinariul a spus NU.

La referendumul din 8 noiembrie 2026, la o prezență de 50,64%, 98,43% dintre voturile valabile au respins orice exploatare minieră pe teritoriul comunei: 2.194 NU, doar 35 DA. Votul este consultativ, iar licența MPI rămâne în vigoare. O luptă a fost câștigată; războiul continuă.

I O moștenire de opt sute de ani

Mărginimea pe harta iosefină a Transilvaniei (1769–1773): „Theil des Albenser Comitats, des Herrmanstädter und Reissmarkter Stuhls"
Foto: Ridicarea topografică iosefină, domeniu public, Wikimedia Commons

Documentele pe care istoricii le leagă de Rășinari urcă până la anul 1204, iar Tălmaciul, Orlatul și Săliștea sunt atestate în secolul al XIV-lea. După retragerea locuitorilor spre munte, în secolele XIV–XV, oieritul a devenit ocupația de bază, iar turmele Mărginimii coborau iarna spre câmpiile Dunării și urcau vara pe pășunile alpine din Munții Cindrel și din Munții Lotrului. Satele au rămas legate de această viață pastorală și astăzi, iar brânzeturile lor au primit recunoaștere europeană: Telemeaua de Sibiu, făcută exclusiv din lapte crud de oaie, este din 2019 produs cu indicație geografică protejată în Uniunea Europeană.

1204	documentele pe care istoricii le leagă de Rășinari
sec. XIV	Tălmaciul, Orlatul și Săliștea sunt atestate
sec. XIV–XV	oieritul devine ocupația de bază
2019	Telemeaua de Sibiu, indicație geografică protejată în UE

Arhitectura păstrează urmele aceleiași istorii. Casele mari, cu curți închise, poartă influența vecinilor sași, iar bisericile adună trei secole de credință și meșteșug: biserica pictată din Sălișteă datează din 1674, biserica de lemn din Poiana Sibiului din 1771, iar biserica „Cuvioasa Paraschiva” din Rășinari a fost ridicată în 1752. La Sibiel, preotul Zosim Oancea a strâns din 1969, de la sătenii care le-au dăruit, peste șapte sute de icoane pe sticlă, astăzi expuse într-un muzeu declarat monument istoric. Lângă Tilișca se află ruinele unei cetăți dacice.

Măicuță torcând cu fusul la Muzeul de icoane pe sticlă din Sibiel (1986)
Foto: JopkeB, CC BY-SA 4.0, Wikimedia Commons

Poartă veche de lemn la casa-monument istoric nr. 151 din Sibiel
Foto: Țetcu Mircea Rareș, CC BY-SA 4.0, Wikimedia Commons

Casa familiei Cioran din Rășinari
Foto: Țetcu Mircea Rareș, CC BY-SA 4.0, Wikimedia Commons

Biserica „Cuvioasa Paraschiva" din Gura Râului
Foto: Țetcu Mircea Rareș, CC BY-SA 3.0 RO, Wikimedia Commons

Pictură murală în biserica „Sfânta Treime" din Sibiel
Foto: Țetcu Mircea Rareș, CC BY-SA 3.0 RO, Wikimedia Commons

Mărginimea a dat culturii române oameni a căror valoare este recunoscută la nivel internațional. La Rășinari s-au născut poetul Octavian Goga (1881) și filosoful Emil Cioran (1911). Mitropolitul Andrei Șaguna, sub păstorirea căruia a fost restaurată Mitropolia Ortodoxă a Transilvaniei, canonizat în 2011, este înmormântat aici, lângă biserica mare a satului.

Casa-monument istoric nr. 322 din Sibiel
Foto: Țetcu Mircea Rareș, CC BY-SA 4.0, Wikimedia Commons

Tradiția Mărginimii nu ține exclusiv de spațiul muzeal; este vie și vibrantă și o trăiesc, an de an, chiar oamenii locului. Din 6 decembrie, de Sfântul Nicolae, și încă câteva săptămâni după Crăciun, cetele de juni colindă satele, iar la 28 decembrie se întâlnesc la Sălișteː fiecare cu jocurile și cântecele locului. Junia nu este o reconstituire pentru turiști: flăcăii satelor se strâng și astăzi în ceată, după rânduieli vechi, iar colindatul în ceată bărbătească a fost înscris în 2013 în patrimoniul cultural imaterial al umanității. Portul alb-negru se mai poartă și astăzi la sărbători, la biserică și la joc.

Ansamblul „Junii Sibiului”, astăzi „Cindrelul–Junii Sibiului”, a fost întemeiat în 1944 de coregraful Ioan Macrea, care pornise jocurile juniei din satul său natal, Gura Râului, și este considerat cel mai vechi ansamblu folcloric din România. În cei peste optzeci de ani de activitate, ansamblul a făcut peste 600 de turnee în Europa, America de Nord, Asia și Africa și a adunat peste 60 de premii internaționale. Între ele se numără distincțiile de la festivalul internațional „Migdalul în floare” de la Agrigento, în Italia (1970), și de la Festivalul Internațional de la Llangollen, în Țara Galilor (1973), precum și premiul I cu medalie de aur la concursul internațional „Morning Star” (2017). În 2025, ansamblul a fost desemnat să reprezinte România la Europafest, în Germania.

1944
anul întemeierii ansamblului „Junii Sibiului”, considerat cel mai vechi ansamblu folcloric din România

600+
turnee în Europa, America de Nord, Asia și Africa

60+
premii internaționale

2013
colindatul în ceată bărbătească, înscris în patrimoniul cultural imaterial al umanității

Interior tradițional, cu icoane pe sticlă, țesături și port popular, în Muzeul „Preot Zosim Oancea” din Sibiel
Foto: Țetcu Mircea Rareș, CC BY-SA 3.0, Wikimedia Commons

ICOANELE PE STICLA SI
COLECTIA DE LA SIBIEL
-scurt istoric-

„Icoanele pe sticlă și colecția de la Sibiel”, scurt istoric scris de preotul Zosim Oancea, în muzeul de la Sibiel
Foto: Țetcu Mircea Rareș, CC BY-SA 3.0, Wikimedia Commons

Mai mult decât premiile contează faptul că tradiția are cui să fie lăsată. Patru generații de dansatori și sute de copii, care încep de la patru ani, duc mai departe jocurile Mărginimii. În iunie 2024, la împlinirea a optzeci de ani de la înființarea ansamblului, 500 de copii și tineri din tot județul, cei mai mulți născuți după 2007, au urcat împreună pe scenă în spectacolul „Copilărie în pași de dans”, pregătiți de foști dansatori profesioniști prin Școala de dans „Ioan Macrea” și ansamblul „Ceata Junilor”. O asemenea continuitate nu se poate decreta și nici reface după ce s-a rupt. Ea depinde de sate locuite, de familii care rămân acasă și de un fel de a trăi pe care o carieră și o uzină chimică l-ar afecta negativ și iremediabil.

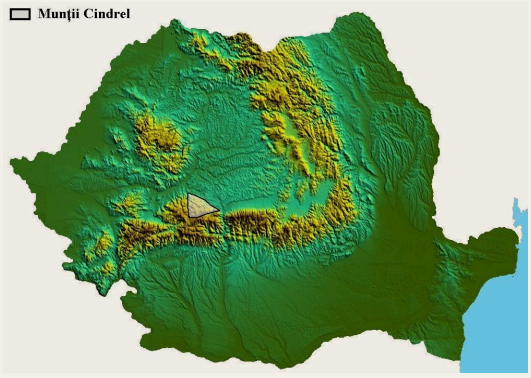
Gospodărie de oier din Rășinari, cu atelier de lumânărar, în Muzeul în aer liber ASTRA din Sibiu
Foto: Petre Rodan, CC BY-SA 3.0, Wikimedia Commons

Din această moștenire trăiesc astăzi oamenii Mărginimii Sibiului. Oieritul, brânzeturile și meșteșugurile au fost dintotdeauna temelia economiei satelor, iar Telemeaua de Sibiu poartă din 2019 indicația geografică protejată a Uniunii Europene. Pe această temelie s-a clădit, în ultimele decenii, un turism rural care pune în valoare tocmai ce are zona unic: aerul curat, peisajul, liniștea, bucătăria de casă și obiceiurile păstrate. Pensiunile din Rășinari, Sibiel, Sălișteа, Jina sau Gura Râului trăiesc din aceste lucruri și din drumurile spre Păltiniș și spre munte.

Recunoașterea internațională a venit treptat. În 2009, Federația Internațională a Jurnaliștilor și Scriitorilor de Turism (FIJET) a acordat Mărginimii Sibiului trofeul „Mărul de Aur”, distincție socotită echivalentul unui Oscar al turismului, înmânat la Sălișteа. În 2015, Comisia Europeană a desemnat Mărginimea Sibiului „Destinație europeană de excelență” pentru turism și gastronomie locală. În martie 2023, Rășinariul a primit oficial titlul „Best Tourism Village” al Organizației Mondiale a Turismului, la ceremonia de la Al-Ula, în Arabia Saudită, după ce fusese ales dintre peste 130 de candidaturi din 57 de țări. Toate aceste distincții au un numitor comun, un mediu curat și un peisaj neatins, adică exact ce o carieră de serpentinit și o uzină chimică ar compromite.

2009	trofeul „Mărul de Aur”, acordat de FIJET Mărginimii Sibiului
2015	„Destinație europeană de excelență”, desemnată de Comisia Europeană
2019	Telemeaua de Sibiu, indicație geografică protejată a UE
2023	Rășinari, „Best Tourism Village” al Organizației Mondiale a Turismului

Lacul de acumulare Gura Râului, din care se alimentează cu apă Sibiul
Foto: Rikki Mitterer, CC BY-SA 4.0, Wikimedia Commons

Munții Cindrel pe harta fizică a României
Foto: Meichs, CC BY-SA 3.0, Wikimedia Commons

Munții din spatele satelor nu sunt un simplu decor. Numai unitatea de producție Canaia a pădurilor comunei Rășinari, administrate de Ocolul Silvic Rășinari, însumează peste 2.280 de hectare și se suprapune, în parte, cu siturile Natura 2000 ROSAC0085 și ROSPA0043 Frumoasa și cu Parcul Natural Cindrel. Tot din Munții Cindrel izvorăște Cibinul, al cărui baraj de la Gura Râului este cea mai importantă sursă de apă potabilă a Sibiului.

Ce propune Mineral Proiect Invest

II

Prin Ordinul președintelui Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Minier, Petrolier și al Stocării Geologice a Dioxidului de Carbon (ANRMPSG) nr. 529 din 3 septembrie 2026, MPI a primit licența de concesiune nr. 29.694/2026 pentru exploatarea „rocilor magnezitice (serpentine magneziene)", adică a serpentinitelor, din perimetrul Valea Dobra. Perimetrul are 915 hectare. Corpul de rocă descris în nota de fundamentare a Guvernului are circa 94 de hectare, din care peste 50 la suprafață, și o lungime de aproximativ 3,2 kilometri.

Proiectul a crescut de la un document la altul. În 2025, MPI cerea un certificat de urbanism pentru 4.500 mp și o producție de circa 10.000 de tone pe an. În septembrie 2026, cererea viza circa 12 hectare ocupate efectiv, iar în octombrie, 23,4 hectare, cu o capacitate de 100.000–275.000 de tone pe an. Reprezentanții societății au vorbit public despre o exploatare de 30–50 de ani.

915 ha
perimetrul licenței Valea Dobra

≈ 94 ha
corpul de rocă descris în nota de fundamentare a Guvernului, din care peste 50 la suprafață

≈ 3,2 km
lungimea corpului de rocă

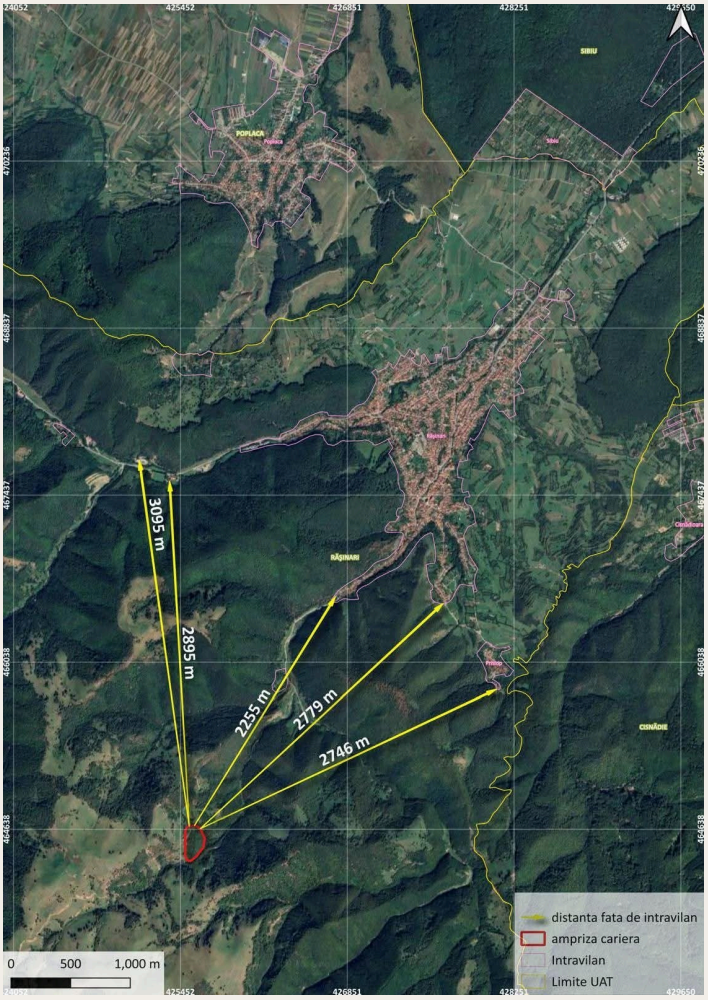
Proiectul a crescut de la un document la altul

Roca extrasă ar urma să coboare pe un funicular de aproape 2,8 kilometri, cu stâlpi amplasați inclusiv în pădurile comunei, până la o stație de descărcare pe un teren din domeniul public al comunei Rășinari. Potrivit chiar documentelor MPI, stația s-ar afla la 322 de metri de cea mai apropiată locuință și la 505 metri de stadionul satului. De acolo, roca ar pleca spre uzină cu autobasculante de 44 de tone: circa 24 de transporturi pe zi la producția minimă declarată și, prin calcul simplu, aproximativ 64 la cea maximă.

≈ 2,8 km
lungimea funicularului până la stația de descărcare

322 m
de la stația de descărcare la cea mai apropiată locuință

Amplasamentul carierei propuse (conturul roșu) și distanțele de 2,2–3,1 km până la intravilanul Răşinari și Poplaca
Foto: site Primăria Răşinari

Cariera nu este scopul final. MPI a anunțat public, în septembrie 2026, că prima etapă a investiției cuprinde „exploatarea minieră și realizarea uzinei de procesare de la Sălișteпentru producția de MgO și $Mg(OH)_2$”, iar planurile publicate de societate descriu o uzină chimică de 25.000 de tone pe an, cu levigarea minereului în acid clorhidric și regenerarea acidului. Într-o etapă ulterioară, societatea vizează producția de magneziu metalic.

La 28 septembrie 2026, Consiliul Local Sălișteа respins în unanimitate, prin HCL nr. 130, concesionarea terenului de 10 hectare cerut de MPI pentru uzină, reținând riscuri majore de incendiu, de explozie a prafului combustibil și un potențial de avarie chimică. Societatea a declarat ulterior că își caută „un alt amplasament al uzinei, în mai multe locuri din zona Sibiului”. Uzina rămâne, așadar, parte a proiectului; s-a schimbat doar amplasamentul acesteia.

505 m
de la stația de descărcare până la stadionul satului

24–64 / zi
transporturi cu autobasculante de 44 de tone, între producția minimă și cea maximă

10 ha
terenul cerut pentru uzină, refuzat la Sălișteа

25.000 t/an
uzina chimică de oxid și hidroxid de magneziu descrisă în planurile societății

III De ce riscurile sunt ireversibile

Peisajul

O carieră de piatră pe versant se deschide în trepte: documentele depuse de MPI descriu cinci trepte de exploatare, iar societatea a prezentat public forarea găurilor pentru explozivi. Muntele excavat nu se mai reface. Pentru o regiune premiată european pentru turism, peisajul este capitalul principal, iar o rană vizibilă din sat și de pe drumurile spre Păltiniș nu poate fi compensată prin nicio redevență.

Simulare: cum ar putea arăta o carieră în trepte deasupra unui sat din Mărginime
Imagine ilustrativă

Aerul și sănătatea: pericolul azbestului

Este, probabil, cel mai grav risc al proiectului și cel mai puțin vizibil în declarațiile și documentațiile MPI. Licența privește roci serpentinizate, adică roci formate din minerale din grupa serpentinului, silicați hidratați de magneziu. Unul dintre aceste minerale, crisotilul, este chiar azbestul alb, cea mai răspândită formă de azbest folosită vreodată în industrie, iar în aceleași roci pot apărea și amfiboli fibroși de tipul tremolitului și actinolitului, care, în varietățile lor fibroase, se numără și ei printre cele șase forme de azbest. Fibrele nu se văd cu ochiul liber, nu au miros și se desprind tocmai prin operațiile pe care le presupune o carieră: detonarea explozivilor, forarea, concasarea, încărcarea și transportul.

Organizația Mondială a Sănătății arată că toate cele șase forme principale de azbest, inclusiv crisotilul, sunt cancerigene pentru om. Expunerea provoacă mezoteliom, cancer pulmonar, cancer laringian și ovarian, precum și azbestoză, o fibrozare a plămânilor, iar numai expunerea profesională ucide, potrivit estimărilor OMS pentru 2016, peste 200.000 de oameni pe an. Bolile apar de regulă după zeci de ani de la expunere, astfel încât efectele unei cariere deschise astăzi s-ar vedea abia la generația următoare, când nimic nu mai poate fi reparat.

Riscul nu privește doar muncitorii. Un studiu publicat în 2011 în revista *Environmental Health Perspectives* a analizat cazurile de mezoteliom din Noua Caledonie, un teritoriu cu masive întinse de roci serpentinizate. Autorii au constatat că simpla prezență a serpentinitului pe drumuri este un factor major de risc de mezoteliom pentru populația generală, cu un risc de circa treisprezece ori mai mare, și că riscul crește odată cu apropierea de carierele de serpentinit. În unele comunități, incidența a ajuns la 128,7 cazuri la 100.000 de locuitori pe an. Este exact situația pe care ar crea-o praful ridicat de explozii, de concasare și de autobasculante pe drumurile Rășinariului.

6 din 6

forme principale de azbest, inclusiv crisotilul, sunt cancerigene pentru om, potrivit OMS

200.000+

decese pe an numai din expunerea profesională, potrivit estimărilor OMS pentru 2016

≈ 13×

riscul de mezoteliom pentru populația generală acolo unde serpentinitul ajunge pe drumuri (Noua Caledonie, 2011)

128,7

cazuri la 100.000 de locuitori pe an, în unele comunități

Problema nu aparține doar trecutului. La 2 ianuarie 2026, autoritățile din landul austriac Burgenland au închis de urgență patru cariere, invocând un pericol iminent, după ce azbestul fusese găsit în toate probele analizate. Potrivit Greenpeace, carierele exploatau serpentinit, iar materialul fusese vândut ani la rând ca pietriș și criblură pentru drumuri, alei, grădini și curți.

Nicio carieră, oricât de bine condusă, nu elimină riscul, ci doar încearcă să-l țină sub control.

Un studiu asupra carierelor de serpentinit din Valmalenco, în Alpii italieni, publicat în 2013, a arătat că azbestul se concentrează în filoane și fisuri greu de anticipat înainte de excavare, că vârfurile de expunere apar tocmai atunci când forajul sau tăierea interceptează un asemenea filon și că microscopia optică obișnuită nu vede fibrilele foarte fine, astfel încât măsurătorile corecte cer microscopie electronică. În Italia, unde extracția azbestului este interzisă din 1992, rocile de acest tip sunt supuse unui prag de contaminare și unei supravegheri continue a fronturilor de lucru.

Uniunea Europeană a mers în aceeași direcție. Directiva (UE) 2023/2668 a redus de zece ori valoarea-limită de expunere profesională la azbest, la 0,01 fibre pe centimetru cub, cu termen de aplicare 21 decembrie 2025, și impune trecerea la măsurarea prin microscopie electronică până în 2029. Când standardul european devine de zece ori mai sever, deschiderea unei cariere noi de serpentinit lângă un sat, o stațiune climatică și sursa de apă a Sibiului merge în sens opus.

MPI însăși recunoaște existența zonelor cu serpentinizare pronunțată, pe care le estimează la circa 2,6% din metrajul analizat, și afirmă că face „acum” teste suplimentare de laborator, adică după ce licența a fost deja acordată. Pentru un risc de cancer, ordinea trebuie să fie inversă: întâi analize independente, publice, cu microscopie electronică, și abia apoi orice discuție despre exploatare. **Locuitorii au dreptul să știe ce respiră înainte, nu după deschiderea carierei.**

4 cariere
închise de urgență în Burgenland, Austria, la 2 ianuarie 2026, după ce azbestul fusese găsit în toate probele analizate

0,01 f/cm³
noua valoare-limită UE de expunere profesională, de zece ori mai mică, aplicabilă din 21 decembrie 2025

2029
termenul pentru trecerea la măsurarea prin microscopie electronică

1992
anul de la care extracția azbestului este interzisă în Italia

≈ 2,6%
zone cu serpentinizare pronunțată, estimate chiar de MPI din metrajul analizat, testate abia după acordarea licenței

Apa și pădurea

Cariera, drumurile tehnologice și culoarul funicularului, lat de 30 de metri, ating fond forestier al comunei, iar pădurile Rășinariului se suprapun în parte cu situri Natura 2000. O uzină chimică bazată pe acid clorhidric înseamnă, în plus, transporturi de substanțe periculoase și deșeuri de procesare, într-o zonă din care pleacă apele satelor.

Drumurile și liniștea satelor

Zeci de autobasculante grele pe zi, timp de decenii, pe drumurile Rășinariului și ale satelor vecine, schimbă viața unei comunități care trăiește din liniște și din turism. Traseul spre uzină nu a fost nici măcar stabilit, astfel încât impactul lui nu poate fi evaluat.

Imaginea Mărginimii

Telemeaua de Sibiu cu indicație geografică protejată, agroturismul și titlul de destinație europeană de excelență depind de percepția unei regiuni curate. O uzină chimică și o carieră de serpentinit ar lega numele Mărginimii de industria minieră, iar o reputație pierdută se reconstruiește mult mai greu decât s-a pierdut.

Beneficiul pentru comunitate este mic

Potrivit răspunsului ANRMPSG către Senat, redevența întregii exploatări ar fi de circa 1,68 milioane de euro în 20 de ani, iar din ea comunei Rășinari îi revin 45%, adică în jur de 38.000 de euro pe an. Societatea avea, potrivit propriului director general, „doi-trei angajați”. Riscurile ar rămâne însă în Mărginime pentru generații.

1,68 mil. €	≈ 38.000 €	„doi-trei”
redevența întregii exploatări, în 20 de ani	pe an pentru comuna Rășinari (45%)	angajați, potrivit directorului general al societății

O zonă turistică și climatericăpusă în pericol

IV

Rășinariul văzut dinspre Prislop
Foto: Stefan Bichler, utilizare liberă cu păstrarea mențiunii autorului, Wikimedia Commons

Rășinari, Păltiniș, Gura Râului și satele Mărginimii nu formează doar un ținut de tradiție, ci și una dintre cele mai importante zone turistice și climaterice ale Transilvaniei. Păltinișul, înființat în 1894 de Societatea Carpatină Ardeleană, este cea mai veche stațiune montană din România și, la circa 1.440 de metri, cea mai înaltă, iar climatul lui este recomandat pentru tratarea unor afecțiuni. Valoarea unei asemenea zone stă tocmai în aerul curat și în peisajul neatins.

1894
Păltinișul, cea mai veche stațiune montană din România

≈ 1.440 m
și cea mai înaltă

Azbestul

Licența privește roci serpentinizate, iar serpentinitul poate include varietăți fibroase de tip azbest. Praful dintr-o carieră deschisă cu explozivi, în aceeași zonă montană cu o stațiune climatericăă, este incompatibil cu promisiunea de aer curat pe care se sprijină turismul din zonă. Simpla suspiciune, cât timp analizele MPI nu sunt finalizate și publicate, ajunge pentru a îndepărta vizitatorii.

Funicularul minier

Roca ar urma să fie transportată cu un funicular cu gondole, de aproape 2,8 kilometri, care ar traversa coama dintre Valea Strâmbă și Valea Știezii. O instalație industrială vizibilă de pe crestele și potecile Munților Cindrel ar schimba definitiv imaginea muntelui pe care îl caută turiștii.

Turismul de munte și sportul

Drumețiile, schiul de la Păltiniș și competițiile de alergare montană aduc an de an sportivi și vizitatori pe potecile Munților Cindrel. Urme pe Play, desfășurat pe traseele din zona Rășinari, a fost ales în 2026 gazdă a Campionatelor Naționale de Alergare Montană; la Râu Sadului are loc Burduf Challenge, iar în zonă se desfășoară și Cindrel în Alergare și Maratonul Internațional Sibiu. Toate aceste competiții ar putea pierde participanți dacă traseele lor ajung în vecinătatea unei cariere și a unui funicular minier.

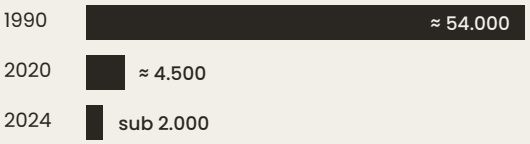
V

Lecția Văii Jiului

România cunoaște deja, pe propria piele, ce lasă în urmă o economie construită în jurul mineritului. Potrivit agenției AFP, Valea Jiului avea în 1990 circa 54.000 de mineri, iar în 2020 mai rămăseseră aproximativ 4.500; în 2024, potrivit *Adevărul*, mai lucrau în minerit sub 2.000 de oameni din vale. Disponibilizările masive au început în 1997, fără locuri de muncă alternative și fără programe reale de reconversie. Potrivit recensămintelor Institutului Național de Statistică, cele șase orașe ale văii, Petroșani, Lupeni, Vulcan, Petrila, Uricani și Aninoasa, aveau împreună 167.456 de locuitori în 1992 și 99.153 în 2021, adică aproximativ 41% mai puțin. Lupeniul și Vulcanul au pierdut fiecare peste 40% din populație, iar Uricaniul aproape jumătate.

Costul nu s-a oprit la oameni. În noiembrie 2024, Comisia Europeană a aprobat un ajutor de stat de 790 de milioane de euro pentru închiderea minelor Lonea, Lupeni, Livezeni și Vulcan până cel târziu în 2032. Banii acoperă costurile sociale ale celor disponibilizați, dar și securizarea puțurilor, repararea pagubelor miniere asupra mediului și recultivarea terenurilor. Haldele și terenurile industriale abandonate ocupă și astăzi o parte vizibilă din suprafața unor localități precum Aninoasa sau Petrila.

Mineri în Valea Jiului

Locuitori în cele șase orașe ale văii

790 mil. €

ajutor de stat aprobat de Comisia Europeană în noiembrie 2024 pentru închiderea minelor Lonea, Lupeni, Livezeni și Vulcan până în 2032

Strategiile de tranziție pentru Valea Jiului urmăresc acum diversificarea economică, adică exact o economie bazată pe altceva decât mina.

Comparația arată de ce proiectul MPI este **incompatibil** cu Mărginimea. Valea Jiului a primit (sau mai degrabă i s-a impus) mineritul ca singură economie și caută de trei decenii o alternativă de reconstrucție și refacere. Mărginimea are deja acea alternativă, construită în opt sute de ani: oierit, brânzeturi cu indicație geografică protejată, agroturism, stațiuni montane, tradiții vii recunoscute internațional. Proiectul MPI ar aduce, după spusele directorului, „doi-trei angajați" la carieră și o exploatare de 30–50 de ani, după care ar rămâne versantul excavat, haldele și o reputație greu de refăcut. Ar însemna să schimbăm o economie care funcționează pe una despre care știm, din experiența Văii Jiului, cum se termină.

Europa protejează exact ceea ce MPI ar distruge

VI

Proiectul minier merge împotriva direcției în care s-a angajat Europa în ultimii ani. Uniunea Europeană și Consiliul Europei nu mai privesc satele de munte, tradițiile și peisajul ca pe niște rămășițe ale trecutului, ci ca pe o resursă de viitor, care trebuie păstrată vie și firească, nu transformată în decor.

Noul Bauhaus European

Prin Comunicarea COM(2021) 573 din 15 septembrie 2021, intitulată „Frumos, sustenabil, împreună", Comisia Europeană a lansat inițiativa Noul Bauhaus European. Ea se sprijină pe trei valori: sustenabilitatea, de la obiectivele climatice la biodiversitate și poluare zero; estetica și calitatea experienței; incluziunea. Comunicarea vizează expres și satele mici și zonele rurale, valorifică patrimoniul, meșteșugurile locale și cunoașterea tradițională și încurajează materialele naturale, ca lemnul și piatra, precum și refacerea naturii. Mărginimea Sibiului este, de secole, exact acest model: case din materiale locale, o economie pastorală în echilibru cu muntele și comunități care își transmit singure tradițiile.

Legătura nu este teoretică. Urme pe Play, concursul de alergare montană și evenimentul cultural de la Rășinari, a fost înscris la Premiile Noului Bauhaus European, ediția 2024, în categoria „Reconectarea cu natura". Proiectul a adus peste 700 de alergători pe trasee de la 4 la 57 de kilometri, a construit din lemn un punct de belvedere, a organizat acțiuni de ecologizare cu comunitatea și a servit mâncare locală în veselă biodegradabilă. Același munte pe care comunitatea îl prezintă Europei ca loc de reconectare cu natura ar urma să găzduiască o carieră de serpentinit și un funicular minier.

700+
alergători aduși de Urme pe Play pe traseele din Rășinari

4–57 km
lungimea traseelor

2024
înscris la Premiile Noului Bauhaus European, categoria „Reconectarea cu natura"

Sibielul văzut de sus
Foto: Martin Greslou, CC BY-SA 3.0, Wikimedia Commons

Patrimoniul imaterial UNESCO

Două dintre practicile care definesc Mărginimea Sibiului sunt înscrise pe Lista reprezentativă a patrimoniului cultural imaterial al umanității. Colindatul în ceată bărbătească, practicat și astăzi de cetele de juni, a fost înscris în 2013, printr-un dosar comun al României și Republicii Moldova. Transhumanța, mutarea sezonieră a turmelor, pe care s-a clădit istoria oieritului din Mărginime, a fost înscrisă în 2023, la propunerea a zece state europene, între care și România. Aceste tradiții nu pot fi păstrate separat de munții, pășunile și drumurile pe care s-au născut.

Peisajul ca bun comun

România a ratificat prin Legea nr. 451/2002 Convenția europeană a peisajului, adoptată la Florența în 2000, care recunoaște peisajul, inclusiv cel rural și cel obișnuit, ca parte a calității vieții oamenilor și a identității lor. Prin Legea nr. 247/2025, România a ratificat și Convenția-cadru a Consiliului Europei privind valoarea patrimoniului cultural pentru societate (Convenția de la Faro), care pune accentul pe rolul comunităților în păstrarea propriei moșteniri.

Recunoașterea internațională a Mărginimii Sibiului

Distincțiile primite de zonă arată că acest model este apreciat tocmai pentru autenticitatea lui: trofeul „Mărul de Aur” acordat de FIJET în 2009, titlul de Destinație europeană de excelență în 2015, indicația geografică protejată pentru Telemeaua de Sibiu în 2019 și titlul „Best Tourism Village” acordat Rășinariului de Organizația Mondială a Turismului a Națiunilor Unite (UN Tourism), în ediția 2022 a programului. A sacrifica acest capital pentru o carieră și o uzină chimică ar însemna a merge exact în sens invers față de politica europeană pe care România s-a angajat să o urmeze.

VII Probleme deja semnalate autorităților

Documentele proiectului se contrazic între ele.

La 5 octombrie 2026, MPI scria Primăriei Rășinari că uzina „nu este parte componentă a proiectului”, iar trei zile mai târziu confirma Primăriei Sălișteă că produsele urmărite sunt oxidul și hidroxidul de magneziu. Separarea carierei de uzină permite evaluarea lor separată, deși dreptul european interzice împărțirea unui proiect unic pentru a evita evaluarea impactului asupra mediului.

Licența a fost acordată direct, fără concurs. Deși obiectul ei sunt rocile magnezitice, potrivit răspunsului ANRMPSG către Senat documentația pe baza căreia a fost acordată descrie exploatarea ca pe o simplă carieră de rocă pentru construcții, fără procesare chimică, în timp ce societatea anunță public o uzină chimică. Contradicția aparține, așadar, documentelor proiectului. Organizațiile de mediu au contestat-o printr-o plângere prealabilă înregistrată la ANRMPSG la 2 octombrie 2026. În paralel, Guvernul a pus în consultare un proiect de hotărâre pentru înscrierea zăcământului în inventarul domeniului public, cu o valoare de 732 de milioane de lei preluată din studiul de fezabilitate al societății, iar nota de fundamentare tratează impactul asupra mediului, sănătății și comunităților locale cu formula „proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect”.

Acordul privind folosirea a 17 drumuri de exploatare ale comunei Rășinari a fost semnat în iunie 2026, înaintea licenței, fără să facă trimitere la vreo hotărâre a consiliului local, iar stația de descărcare ar urma să ocupe un teren din domeniul public al comunei, pe care MPI nu are niciun drept.

iunie 2026	acordul privind folosirea a 17 drumuri de exploatare ale comunei, semnat înaintea licenței
3 sept. 2026	licența acordată direct, fără concurs
2 oct. 2026	plângerea prealabilă a organizațiilor de mediu, înregistrată la ANRMPSG
5 oct. 2026	MPI scrie Primăriei Rășinari că uzina „nu este parte componentă a proiectului”
8 oct. 2026	MPI confirmă Primăriei Sălișteă că urmărește oxid și hidroxid de magneziu
732 mil. lei	valoarea zăcământului, preluată din studiul de fezabilitate al societății

Rășinari a spus NU

VIII

La 8 noiembrie 2026, rășinărenii au răspuns la întrebarea „Sunteți de acord cu orice exploatare minieră pe raza administrativ-teritorială a comunei Rășinari?”. Răspunsul a fost un NU covârșitor.

98,43%

dintre voturile valabil exprimate au fost NU

2.194 NU · 35 DA

voturi valabile; alte 15 buletine au fost anulate

50,64% prezență

2.244 de votanți din aproximativ 4.400 de alegători; pragul de validare era de 30%

Rezultatul pe secții de votare

voturi valabile, potrivit proceselor-verbale publicate de AEP

Referendumul a fost validat. Pragul legal de 30% a fost depășit încă de la ora 15, iar la închiderea urnelor votaseră peste jumătate dintre alegătorii comunei. Numai 35 au răspuns DA.

Întrebarea nu a privit doar proiectul MPI, ci orice exploatare minieră pe teritoriul comunei. Votul are caracter consultativ față de autoritățile naționale, dar consemnează oficial poziția comunității. Primarul Bogdan Bucur a anunțat că va respecta rezultatul și va folosi instrumentele legale disponibile pentru a opri proiectul.

Reprezentanții MPI au recunoscut că nu s-au așteptat la amploarea opoziției și au anunțat că vor analiza rezultatul înainte de a stabili pașii următori.

Ce s-a câștigat până acum

28 sept. 2026	Consiliul Local Sălișteă refuză în unanimitate terenul cerut pentru uzină (HCL nr. 130)
30 sept. 2026	Consiliul Local Rășinari votează organizarea referendumului
3 nov. 2026	Primăria Rășinari emite certificatul de urbanism cu răspuns negativ
8 nov. 2026	98,43% NU la referendum, la o prezență de 50,64%
9 nov. 2026	MPI anunță că analizează rezultatul și pașii următori

IX

Războiul continuă

La Rășinari s-a câștigat o luptă, nu războiul. Licența rămâne în vigoare, iar MPI anunțase încă dinaintea votului că merge mai departe indiferent de rezultat.

Ce rămâne deschis

Licența de exploatare	Ordinul ANRMPSG nr. 529/2026 rămâne în vigoare. Un referendum local nu anulează automat o licență acordată la nivel național; ea poate cădea prin revocare sau prin anulare în instanță.
Contestația	Plângerea prealabilă a organizațiilor de mediu cere revocarea licenței. Dacă ANRMPSG o respinge, urmează instanța de contencios administrativ.
Hotărârea de Guvern	Proiectul de hotărâre pentru înscrierea zăcământului în domeniul public (732 de milioane de lei) nu analizează impactul asupra mediului, sănătății și comunităților. Primăria Rășinari a cerut, pe 23 octombrie 2026, retragerea lui.
Uzina chimică	După refuzul Săliștei, MPI își caută un alt amplasament „în zona Sibiului". Orice comunitate aleasă are dreptul la aceeași informare și la același cuvânt de spus.
Poziția MPI	Înainte de vot, directorul general anunța că societatea va continua demersurile de autorizare chiar dacă rezultatul va fi negativ și critica formularea întrebării. După vot, compania spune că își analizează pașii următori.

Ce urmează

Consiliul Local Rășinari poate transforma votul în hotărâri: refuzul terenurilor publice fără de care proiectul nu are unde să descarce roca și reanalizarea acordului privind folosirea celor 17 drumuri de exploatare ale comunei.

Orice cetățean poate cere informații publice, poate participa la dezbateri și poate depune observații în fiecare procedură de autorizare, inclusiv în evaluarea impactului asupra mediului.

Cine cunoaște Mărginimea Sibiului știe că valoarea ei nu se măsoară în tone de rocă. Ea stă în oamenii care au păstrat timp de opt sute de ani un fel de a trăi pe care restul Europei l-a pierdut. La 8 noiembrie, Rășinariul a arătat că vrea să îl transmită mai departe.

Războiul continuă.
Votul trebuie apărat până la capăt.

Surse

1 Documentele societății MPI depuse la Primăria Rășinari: cererea de certificat de urbanism nr. 11320/23.09.2026, adresa nr. 0123/05.10.2026; adresa MPI nr. 0124/08.10.2026 către Primăria Sălișteː comunicatul MPI din 09.09.2026.

2 Proiectul de hotărâre a Guvernului și nota de fundamentare privind zăcământul Valea Dobra, puse în consultare de ANRMPSG prin anunțul nr. 28484/15.10.2026.

3 Hotărârea Consiliului Local Sălișteː nr. 130/28.09.2026.

4 Interviul acordat de directorul general al MPI publicației Turnul Sfatului, 15.10.2026.

5 Raportul de mediu pentru amenajamentul silvic UP VII Canaia, Ocolul Silvic Rășinari (mmediu.ro).

6 Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2019/1725 privind înregistrarea „Telemea de Sibiu” (IGP).

7 Comisia Europeană, Destinații europene de excelență (EDEN), ediția 2015, tema turism și gastronomie locală.

8 Comisia Europeană, Comunicarea COM(2021) 573 final, 15.09.2021, „Noul Bauhaus European: frumos, sustenabil, împreună”; Premiile Noului Bauhaus European, fișa proiectului „Urme pe play” (prizes.new-european-bauhaus.europa.eu).

9 Comisia Națională a României pentru UNESCO, broșura „Patrimoniul cultural imaterial” (colindatul în ceată bărbătească, 2013; transhumanța, 2023).

10 Legea nr. 451/2002 pentru ratificarea Convenției europene a peisajului (M. Of. nr. 536/23.07.2002); Legea nr. 247/2025 pentru ratificarea Convenției de la Faro (M. Of. nr. 1206/29.12.2025), verificate pe legislatie.just.ro.

11 Adevărul, „Mărginimea Sibiului, recompensată cu trofeul Golden Apple” (ceremonia de la Sălișteː 6.09.2009); Romania Insider, „Romania’s Rășinari officially receives Best Tourism Village title”, 14.03.2023.

12 Gândul, „Cea mai veche stațiune montană din România” (Păltiniș); Zile și Nopți, „Urme pe Play 2026 găzduiește Campionatele Naționale de Alergare Montană”, 30.03.2026; Observator, Burduf Challenge, Râu Sadului.

13 Agerpres, „Fenomenul Junii Sibiului”, 30.07.2025; Tribuna, „Despre Ansamblul «Cindrelul–Junii Sibiului»”, în dialog cu Silvia Macrea; Tribuna, „Tinerețe fără bătrânețe: «Junii Sibiului» la 70 de ani”; Agerpres, 24.04.2025 (Europafest); Ghidul muzeelor din România (cIMeC), Muzeul de icoane pe sticlă „Preot Zosim Oancea” din Sibiel; Agerpres, Sfântul Ierarh Andrei Șaguna, 30.11.2025.

14 Organizația Mondială a Sănătății, fișa „Asbestos: elimination of asbestos-related diseases”.

15 5 Minuten, „Asbest-Schock im Burgenland: Vier Steinbrüche geschlossen”, 2.01.2026; Greenpeace, fișa „Asbest im Burgenland”, 23.01.2026.

16 Lista celor 18 localități ale Mărginimii Sibiului: Primăria Orașului Sălișteː pagina „Mărginimea Sibiului” (saliste-sibiu.ro); Turism Club, „Între Boița și Jina, în Mărginimea Sibiului”.

17 F. Baumann și alții, „Pleural Mesothelioma in New Caledonia: Associations with Environmental Risk Factors”, *Environmental Health Perspectives*, vol. 119, nr. 5, 2011, p. 695–700.

18 A. Cavallo, B. Rimoldi, „Chrysotile asbestos in serpentinite quarries: a case study in Valmalenco, Central Alps, Northern Italy”, *Environmental Science: Processes & Impacts*, vol. 15, 2013, p. 1341–1350.

19 Directiva 2009/148/CE privind protecția lucrătorilor împotriva riscurilor legate de expunerea la azbest, modificată prin Directiva (UE) 2023/2668 (EU-OSHA).

20 R. Burlacu, B. Suditu, V. Gaftea (CEROPE), „Tranziție justă în Hunedoara – diversificare economică echitabilă și durabilă”, Greenpeace România și Bankwatch România, 2019; AFP, „Romania’s mining heartland faces up to post-coal future”, 3.12.2020; TVR Info, ajutorul de stat de 790 de milioane de euro aprobat de Comisia Europeană, 15.11.2024.

21 Populația orașelor din Valea Jiului: INS, Recensământul populației 1992, vol. I, tabelul 3 (populația stabilă a municipiilor și orașelor), și RPL 2021, rezultate definitive, tabelul 1.03.2 (populația rezidentă pe municipii, orașe și comune), recensamantromania.ro; Adevărul, „Viața în Valea Jiului, la 34 de ani după Mineriada din 1990”, 15.06.2024; Panorama, „Valea Jiului: între moștenirea cărbunelui și greaua tranziție verde”, 12.08.2024.

22 Rezultatele referendumului local din Rășinari, 8.11.2026: Autoritatea Electorală Permanentă, procesele-verbale ale secțiilor de votare 331, 332 și 333; Ora de Sibiu, „Referendumul de la Rășinari: NU exploatărilor miniere în 98,4% din voturi”, 9.11.2026; Agerpres, 8.11.2026; Radio România Actualități, 9.11.2026.

23 Ora de Sibiu: „MPI Magnesium merge înainte cu proiectul de la Rășinari indiferent de rezultatul de la referendum”, 23.10.2026; „Primăria Rășinari cere retragerea proiectului de hotărâre de Guvern pentru zăcământul de magneziu de la Valea Dobra”, 25.10.2026; „Primăria Rășinari a respins certificatul de urbanism pentru cariera de magneziu”, 3.11.2026; „«Nu ne-am așteptat»: prima reacție a MPI Magnesium după referendumul de la Rășinari”, 9.11.2026; cronologia publicată la 8.11.2026.

24 Antena Satelor, „Rășinari: Peste 98% dintre votanți s-au pronunțat împotriva exploatărilor miniere”, 9.11.2026 (declarația primarului Bogdan Bucur); Cotidianul, 8.11.2026 (caracterul consultativ al referendumului față de licența acordată).

25 Fotografii: fotografiile provin de pe Wikimedia Commons și sunt folosite potrivit licențelor indicate în dreptul fiecăreia (CC BY-SA 3.0, 3.0 RO și 4.0, domeniu public, utilizare liberă).